

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УКРАЇНІ

Іващенко А.С., Гайдамака О.В., Черевик Н.В.

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Розглянуто питання, пов'язані з удосконаленням бухгалтерського обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості в Україні. З засад бухгалтерського обліку розкрито економічну сутність поняття «дебіторська заборгованість». Визначено основні напрями удосконалення обліку заборгованості.

Ключові слова: дебіторської та кредиторської заборгованості, суб'єкти господарської діяльності, імобілізація грошових коштів, банкрут, рефінансування, факторинг, розрахунки.

Постановка проблеми. На сучасному етапі найбільшої актуальності набувають питання сумнівних або безнадійних боргів. Адже, діяльність майже всіх підприємств України характеризується погіршенням їх фінансового стану, оскільки, кожне з них має короткострокову або довгострокову дебіторську чи кредиторську заборгованість. Тому, ринкові відносини вимагають перегляду системи обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості, яка пов'язана із проблемою платежів.

У ринкових умовах господарювання наявність у суб'єктів господарської діяльності значних розмірів дебіторської заборгованості знижує ліквідність його активів, що негативно впливає на фінансову платоспроможність, а також вилучає грошові кошти. Адже підприємства на перший план висувають вирішення власних проблем, а вже потім виконують свої фінансові зобов'язання перед партнерами. Крім того, криза неплатежів стала однією з основних проблем в економіці, її прояви різноманітні. Саме тому облік дебіторської заборгованості і контроль за своєчасним її погашенням проводиться з метою попередження сумнівних боргів та займає особливе місце в управлінні підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивченні питання дебіторсько-кредиторської заборгованості зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: А. Мороз, В. Лінніков, В. Золотогоров, М. Дембінський, В. Макаров, Н. Грабова, Т. Бланк, С. Голов, Н. Ткаченко, Н. Науменко, Д. Стоун, К. Хітчінг, Кірейцев Г.Г. та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак до цього часу вчені не дійшли одноголосного висновку щодо дебіторської заборгованості, тому існує необхідність у подальшому вивченні визначення дебіторської заборгованості.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є узагальнення щодо поняття «дебіторська заборгованість», висвітлення проблемних питань щодо дебіторсько – кредиторської заборгованості та шляхів вирішення цих проблем.

Виклад основного матеріалу.

Таблиця 1

Узагальнення поняття «дебіторська заборгованість»

Джерело	Дебіторська заборгованість – це...
А. Мороз	сума боргів, що належать підприємству, організації, установі від юридичних осіб і виникають у процесі господарської діяльності підприємств, організацій, установ [1].
В. Лінніков	заборгованість юридичних або фізичних осіб, що виникла в процесі господарської діяльності певного підприємства, організації чи установи [1].

В. Золотогоров	сума боргів, які належать підприємству, організації, установі, підприємцю від фізичних або юридичних осіб у результаті господарських відносин з ними [1].
М. Дембінський	кошти в незакінчених розрахунках, або дебіторська заборгованість, яка становить заборгованість інших підприємств, організацій і окремих осіб даному підприємству [1].
В. Макаров	кошти в розрахунках, що, на думку авторів, становлять борги інших підприємств або осіб даному підприємству [1].
П (С) БО 10	поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю [3].
Н. Грабова, Н. Ткаченко, Н. Науменко	заборгованість інших підприємств та осіб нашому підприємству [7].
С. Голов	суми заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [4].
Л. Гордьянська	суми, які нараховуються підприємству від покупців за товари або послуги, продані в кредит. В балансі підприємства записуються як активи [7].
П(С)БО 13	один із видів фінансових активів і визначається як контракт, що надає право отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства[8].
Д. Стоун, К. Хітчінг	це сума боргів, які винні підприємству юридичні або фізичні особи та які виникли у результаті господарських взаємовідносин з ними[9].
Кірейцев Г.Г.	Дебіторська заборгованість – це складова оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг [10].

Виходячи з вище викладеного можна зробити висновок, що дебіторська заборгованість – це сума боргів суб'єктів господарської діяльності, щодо оплати за товари, роботи та послуги, що їм надавалися і включаються до підсумку балансу за їх реалізаційною вартістю.

Особливої уваги заслуговує ведення обліку дебіторської заборгованості, яке регулюється такими законодавчими актами, як: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БУ 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БУ 13 «Фінансові інструменти», П(С)БУ 2 «Баланс», Податковий кодекс України. Але навіть за такого контролю з боку держави, спостерігається

недосконалість в обліку дебіторської заборгованості. Отже з проблем, щодо обліку дебіторської заборгованості є не своєчасне одержання грошей за відправлений споживачам товар згідно договору, що немає жодних гарантій. Крім того провий статус боргів є невизначеним, через те з обороту виводяться величезні грошові масиви, які паралізують діяльність суб'єктів господарської діяльності.

Отже, дебіторська заборгованість істотно погіршує фінансовий стан підприємства, та є іммобілізацією грошових коштів, оскільки прострочена дебіторська заборгованість, за якою минув термін позовної давності, підлягає віднесенню на збитки підприємства [4].

Наступною проблемою є порядок списання дебіторської і кредиторської заборгованості, оскільки існує прямий взаємозв'язок між списанням та формуванням оподаткованої бази податком на прибуток.

Для вирішення цих проблем є прийняття управлінського рішення щодо списання заборгованості. Необхідно, щоб така заборгованість набула статусу безнадійної – заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією (п. 14.1.11 ПКУ). Це стосується дебіторів та кредиторів. Тобто в залежності від виду заборгованості, вона обов'язково повинна включатися в доходи – кредиторська та до витрат – дебіторська [2].

Також на сьогоднішній день майже не дослідженим залишається питання, щодо рефінансування (оплати) дебіторської заборгованості на малих підприємствах. Найбільш популярною формою рефінансування дебіторської заборгованості у світі є факторинг. Однак в Україні він досі не має належ-

ного розповсюдження через відсутність необхідної правової бази.

Також не мало важливим залишається питання кредиторської заборгованості, що негативно впливає на діяльність підприємства, адже наявність кредиторської заборгованості говорить про неплатоспроможність підприємства та підриває його авторитет перед покупцями і замовниками.

На думку Солов'я Н. В., одним шляхом покращення обліку дебіторської заборгованості є її автоматизація, тобто необхідно здійснити такі заходи:

1) створити інформаційну базу дебіторської заборгованості учасників щодо ведення розрахунків;

2) звірити в електронній базі даних взаємні зобов'язання і знайти найбільш раціональні способи щодо погашення взаємної заборгованості;

3) провести взаємозаліки між клієнтами, поступово скорочуючи обсяги заборгованості;

4) вести облік та звітність проведених взаєморозрахунків [6].

Висновки і пропозиції. Отже, можна дійти висновку, що на практиці бухгалтери несумлінно ставляться до розрахунку додаткових показників при визначенні резерву сумнівних боргів, що є наслідком ігнорування П(С)БУ 10, та введенням подвійної бухгалтерії. В зв'язку із суперечливостями роз'яснення щодо вибору методу формування резерву сумнівних боргів, потрібне затвердження нового переліку документів, що підтверджують і обґрунтовують визнання заборгованості сумнівною (безнадійною). Досить важливим також є внесення змін у діюче законодавство з метою стимулювання суб'єктів господарської діяльності щодо правильного визначення резерву сумнівних боргів та для правдивого ведення бухгалтерського обліку.

Список літератури:

1. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Канурна З.Ф., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2008. – 480 с.
2. 2.Лень В. С., Гливіченко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3-те видання. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 608 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку / Уклад. І. Басова. – Х.: Фактор, 2011. – 432 с.
4. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. / В. Сопко, В. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2007. – 410 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.2008 р. №87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0396-99>
6. Соловей Н. В. Проблеми обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppoi/2010_25/malinoshvetska.pf.
7. Бухгалтерский учет в производственных и торговых предприятиях: Учебное пособие для студентов вузов. Грабова Н.М., Добровский В.Н. Под ред. Н.В. Кужельного. – К.: Издательство А.С.К., 2004. – 320 с.
8. П(С)БО №13 «Фінансові інструменти» Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.01 р. № 559
9. Стоун Д. Бухгалтерський учет и финансовый анализ / Стоун Д., Хитчинг К.; пер. с англ. Ю.А. Огибин, Г.А. Огибин. – М.: Сирин, 1998. – 302 с.;
10. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент / За ред. проф. Г.Г.Кірейцева. – К.: ЦУД, 2002. – 469 с.

Иващенко А.С., Гайдамака Е.В., Черевик Н.В.

Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского

ПРОБЛЕМЫ УЧЕТА ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ В УКРАИНЕ

Аннотация

Рассмотрены вопросы, связанные с усовершенствованием бухгалтерского учета дебиторско – кредиторской задолженности в Украине. С основ бухгалтерского учета раскрыта экономическая сущность понятия «дебиторская задолженность». Определены основные направления совершенствования учета задолженности.

Ключевые слова: дебиторской и кредиторской задолженности, субъекты хозяйственной деятельности, иммобилизация денежных средств, банкрот, рефинансирования, факторинг, расчеты.

Ivashchenko A. S., Gaydamaka E.V., Cherevik N.V.
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University

PROBLEMS OF ACCOUNTING RECEIVABLES AND PAYABLES IN UKRAINE

Summary

The problems associated with the improvement of accounting receivables, payables in Ukraine. Since accounting principles. The economic meaning of terms «receivables». The main areas of improvement account receivable.

Keywords: accounts receivable and payable, business entities, immobilization of funds, bankruptcy, refinancing, factoring, payments.

УДК 658:631.1

ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ВОСПРОИЗВОДСТВОМ БИОЛОГИЧЕСКОГО КАПИТАЛА

Кинева Т.С.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

В статье исследованы особенности практической реализации информационно-аналитического обеспечения процессов формирования и использования биологического капитала. Обоснована необходимость дифференциации информационных потребностей управленцев различных временных уровней менеджмента. Аргументирована практичность концепции информационно-аналитического обеспечения стратегического уровня, реализация целей которой, является основой оптимизации не только производственных процессов, а и деятельности сельскохозяйственного предприятия в целом.

Ключевые слова: управление, биологический капитал, воспроизводство, информационно-аналитический, сельскохозяйственное предприятие.

Постановка проблемы. Учитывая современные условия хозяйствования аграрных предприятий и технологические особенности воспроизводства биологического капитала, совершенно обоснованной стала необходимость организации системы информационно-аналитического обеспечения, которая обеспечит эффективную реализацию целей хозяйствования в данной отрасли экономики.

Процессы формирования и использования биологического капитала сами по себе являются технологически сложными, что обусловлено непосредственным участием живых организмов. К тому же, воспроизводство биологического капитала институционально раскрывается на нескольких уровнях управления, которые четко сбалансированы между собой, но при этом имеют различные цели, задачи и пути практической реализации.

От уровня организационно-функционального сбалансирования информационных потоков временных уровней управления, зависит эффективность формирования и использования биологического потенциала отрасли. Поэтому, формирование информационной системы воспроизводства биологического капитала с учетом управленческих запросов различных уровней менеджмента, является актуальным в современных условиях хозяйствования с целью обеспечения реализации его самовоспроизводственной способности.

Целью статьи является исследование и аргументация значения информационного обеспечения воспроизводства биологического капитала с учетом целей и задач временных уровней управления. При этом определены основные задачи достижения поставленной цели:

- определение познания сущности информационного обеспечения процесса управления воспроизводством биологического капитала;

- обоснование необходимости и разработка системы информационного обеспечения на основе диалектического единения задач временных уровней управления;

- разработка алгоритма оптимизации уровня воспроизводства биологического капитала, с целью рационального использования потенциала отраслей сельского хозяйства (растениеводства и животноводства).

Анализ исследований и публикаций. Проблемам информационного обеспечения процесса управления посвящены научные труды таких ученых как: В.Б. Аверьянова, И.А. Бланка, А.Д. Гудзинского, Г.Г. Кирейцева, В.К. Савчука, И.Б. Садовской и других исследователей-экономистов, которые и определяют его теоретико-методологическую основу. При этом, остаются не урегулированными и не определенными вопросы формирования информационных потоков о воспроизводстве биологического капитала на различных временных уровнях управления.

Основной материал. Современные условия хозяйствования на фоне общемирового обострения экологических проблем все более актуальными становятся вопросы экологизации и биологизации экономики и механизма производства ресурсов. Для обеспечения своей хозяйственной деятельности, предприятию необходимы: средства и предметы труда (в т.ч. биологические ресурсы), который в общей сумме являются капиталом деятельности предприятия. Современная наука рассматривает «капитал» как многогранную категорию, которая своим генезисом отражает исторический процесс развития природы, динамики, структуры и форм движения товарного производства в целом. В процессе экономического развития общества данный термин постоянно уточняется и наполняется новыми характеристиками.

Биологический капитал аграрного предприятия является собой совокупность получаемые предприятием экономические выгоды в результате использования в своей хозяйственной деятельности и реализации, принадлежащих ему сельскохозяйственных животных, растений и продукции их жизнедеятельности. В состав биологического капитала ре-